O BIORÓŻNORODNOŚCI DLA PRZYSZŁOŚCI

czyli jak uczyć, że sarna nie jest żoną jelenia

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Bartłomiej Popczyk

Warszawa, 10.09.2014 r.

Projekt "O bioróżnorodności dla przyszłości - czyli jak uczyć, że sarna nie jest żoną jelenia" korzysta z dofinansowania w kwocie 900 000 zł pochodzącego z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w ramach funduszy EOG.

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

W historii łowiectwa możemy wyróżnić trzy okresy dziejowe, w których zmieniała się rola polowań w życiu człowieka:

I ETAP

Polowanie podstawowym źródłem pożywienia oraz surowców do wyrobu okryć i narzędzi

II ETAP

Polowanie uzupełniającym źródłem pożywienia, sprawdzianem sprawności fizycznej a z czasem także formą relaksu dla możnych

III ETAP

Polowanie źródłem zdrowego pożywienia, formą spędzania wolnego czasu oraz metodą aktywnej ochrony przyrody

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

I. Polowanie podstawowym źródłem pożywienia oraz surowców do wyrobu okryć i narzędzi.

Prymitywna broń i pułapki stosowane przez pierwszych łowców powodowały, że polowanie zajmowało im dużo czasu. Mimo to już wówczas łowy były inspiracją dla „twórców kultury łowieckiej" – sztuka była jednak przede wszystkim elementem praktyk magicznych.

Dowodem są ryty na kościach np. znalezione w Raymonden we Francji oraz malowidła naskalne z Fossum w Szwecji

30 tys. lat temu pojawiły się piszczałki kościane a 10 tys. lat później łuk.

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

II. Polowanie uzupełniającym źródłem pożywienia, sprawdzianem sprawności fizycznej, ale także formą rozrywki dla możnych.

Około 4 - 2 tys. lat p.n.e. - wraz z rozpoczęciem uprawy roli i hodowli zwierząt, rola polowania zmalała.

W ostatnich wiekach p.n.e. motywy łowieckie znajdujemy zarówno na broni - na toporkach, grotach do strzał i włóczni, jak i na przedmiotach codziennego użytku.

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Na przełomie X i XI wieku, za czasów Bolesława Chrobrego, pojawiają się w Polsce pierwsze regulacje prawne dotyczące łowiectwa. Wprowadzały one monopol panującego czyli tzw. regale łowieckie.

Władca (król lub książę) może polować na terenie całego kraju i jego wyłącznym przywilejem były tzw. <u>wielkie łowy</u> venatio magna na grubego zwierza (tury, żubry, niedźwiedzie, łosie, jelenie, dziki, rysie i dzikie konie) oraz prawo pozyskiwania bobrów.

<u>Łowy małe</u> venatio parva na sarny i zwierzynę drobną mógł uprawiać każdy, przy czym poddanym nie wolno było używać sieci, a jedynie sidła.

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Coraz większa popularność polowań spowodowała konieczność wprowadzenia ograniczeń. Ze względu na poszanowanie własności, król Władysław Jagiełło w statutach wareckich z 1423 roku zakazał szczwania zajęcy i polowania z sokołami na cudzym polu od dnia św. Wojciecha (23 kwietnia), aż do zebrania wszystkich plonów. Właściciel terenu winien troszczyć się o gatunki ginące, a gatunki pospolite użytkować rozsądnie.

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

III. Polowanie źródłem dodatkowego - „zdrowego” pożywienia, formą spędzania wolnego czasu oraz metodą aktywnej ochrony przyrody.

Okres rozbiorów Polski zahamował rozwój łowiectwa i związanego z tym prawodawstwa. W XIX wieku, wraz z powstawaniem pierwszych organizacji łowieckich, zaczęto jednak modyfikować zasady gospodarki łowieckiej w poszczególnych regionach. Obowiązującym prawem pozostawały natomiast akty poszczególnych zaborców. Wśród nich na podkreślenie zasługuje ustawa Sejmu Galicyjskiego z 1852 roku o całkowitej ochronie kozicy i świstaka.

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Gospodarka łowiecka – definicja pojęcia

Gospodarka (SJP PWN):

1. całość mechanizmów i warunków działania podmiotów gospodarczych związana z wytwarzaniem i podziałem dóbr i usług

2. dysponowanie i zarządzanie czymś

Łowiectwo (SJP PWN):

1. całokształt spraw związanych z łowieniem, hodowlą i ochroną zwierzyny

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

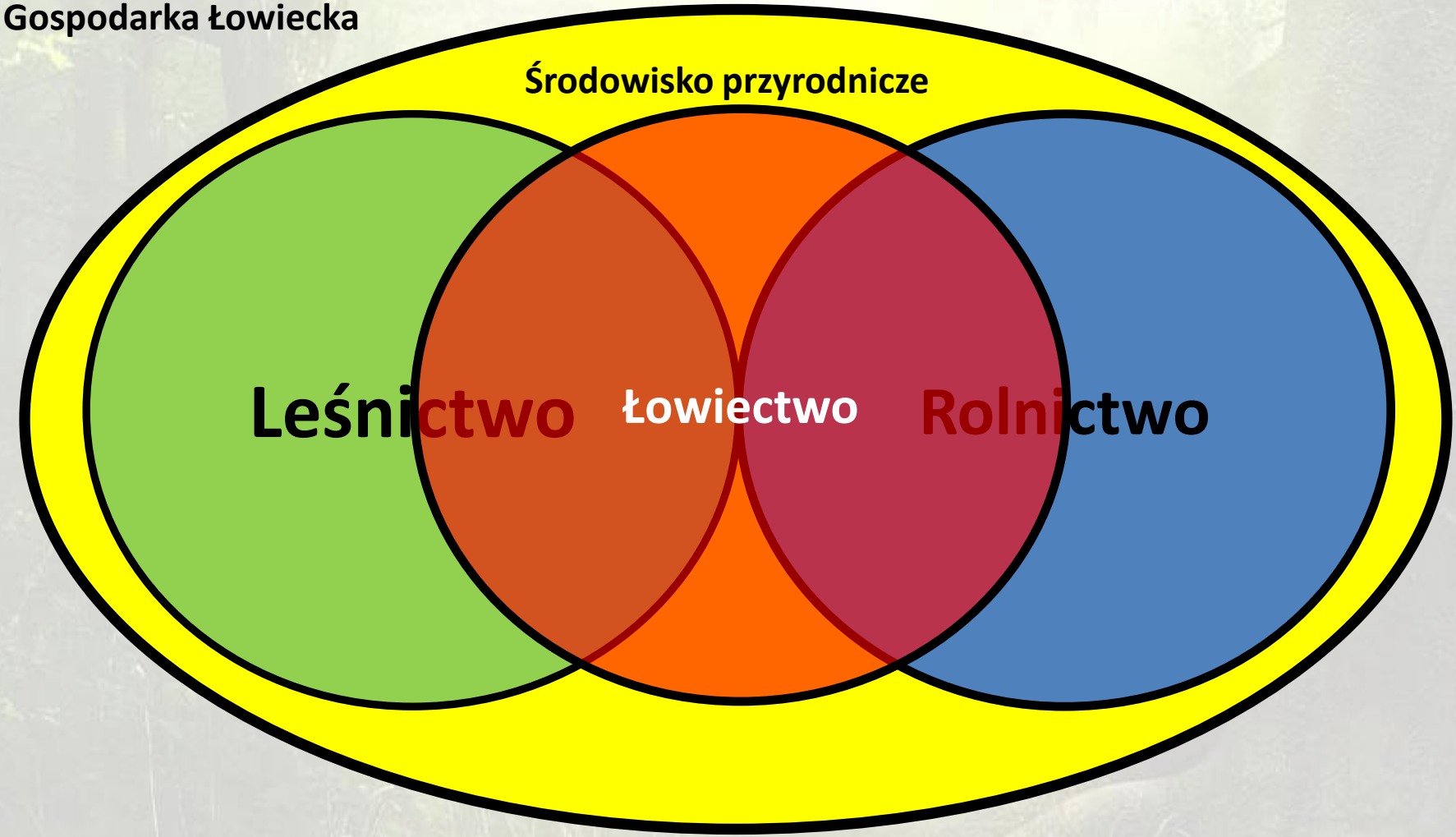

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Polski Związek Łowiecki jest zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych, które prowadzą gospodarkę łowiecką poprzez hodowlę i pozyskiwanie zwierzyny oraz działają na rzecz jej ochrony poprzez regulację liczebności populacji zwierząt łownych.

Uwarunkowania prawne:

• **USTAWA Prawo łowieckie** z dnia 13 października 1995 r.

• ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 23 marca 2005 w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz.
• ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 16 marca 2005 w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne
• ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 12 listopada 2002 w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych
• ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 15 lipca 2002 w sprawie określenia szczegółowych zasad i trybu szacowania szkód oraz wypłaty odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych.

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Zwierzęta łowne – 31 gatunków

Zwierzyna gruba

1. łoś *Alces alces*,
2. jeleń szlachetny *Cervus elaphus*,
3. jeleń sika *Cervus nippon*,
4. daniel *Dama dama*,
5. sarna *Capreolus capreolus*,
6. dzik *Sus scrofa*,
7. muflon *Ovis aries musimon*;

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Zwierzyna drobna

1. piżmak *Ondatra zibethicus*,
2. zając szarak *Lepus europaeus*,
3. dziki królik *Oryctolagus cuniculus*,
4. jarząbek *Tetrastes bonasia*,
5. bażant *Phasianus ssp*.,
6. kuropatwa *Perdix perdix*,
7. gęś gęgawa *Anser anser*,
8. gęś zbożowa *Anser fabalis*,
9. gęś białoczelna *Anser albifrons*,
10. krzyżówka *Anas platyrhynchos*,
11. cyraneczka *Anas crecca*,
12. głowienka *Aythya ferina*,
13. czernica *Aythya fuligula*,
14. gołąb grzywacz *Columba palumbus*,
15. słonka *Scolopax rusticola*,
16. łyska *Fulica atra*.

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Zwierzyna drapieżniki

1. lis *Vulpes vulpes*,
2. jenot *Nyctereutes procyonoides*,
3. borsuk *Meles meles*,
4. kuna leśna *Martes martes*,
5. kuna domowa *Martes foina*,
6. norka amerykańska *Mustela vison*,
7. tchórz zwyczajny *Mustela putorius*,
8. szop pracz *Procyon lotor*,

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Praktyczne działania myśliwych w celu zwiększenia/utrzymania bioróżnorodności

Pozyskanie obcych gatunków drapieżników

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Hodowla zwierzyny w OHZ PZŁ

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Hodowla zamknięta w OHZ PZŁ – zające i kuropatwy

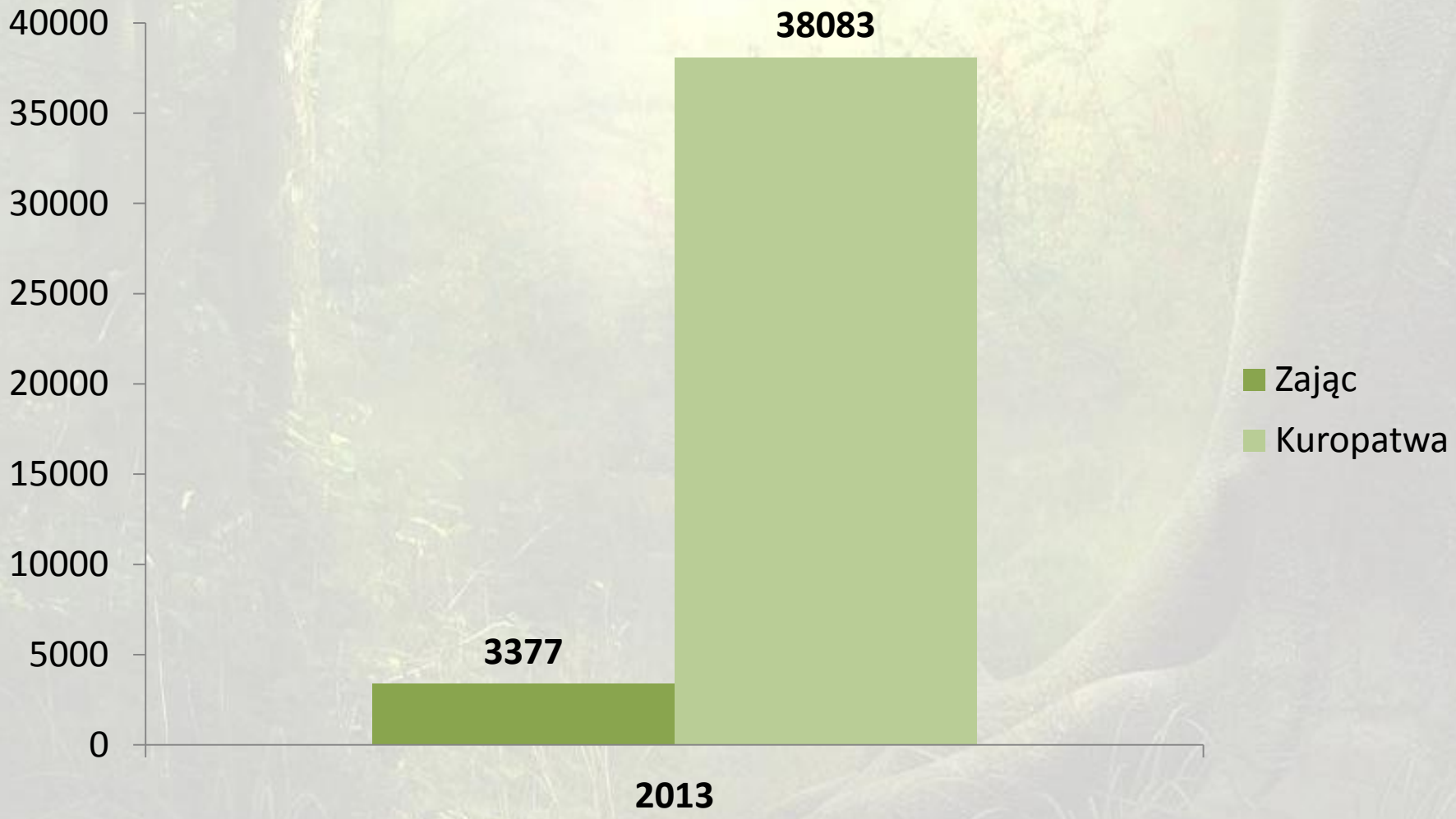

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Praktyczne działania myśliwych w celu zwiększenia/utrzymania bioróżnorodności

Przekształcanie środowiska przyrodniczego - bezpośrednia działalność myśliwych skutecznym mechanizmem zwiększenia bioróżnorodność

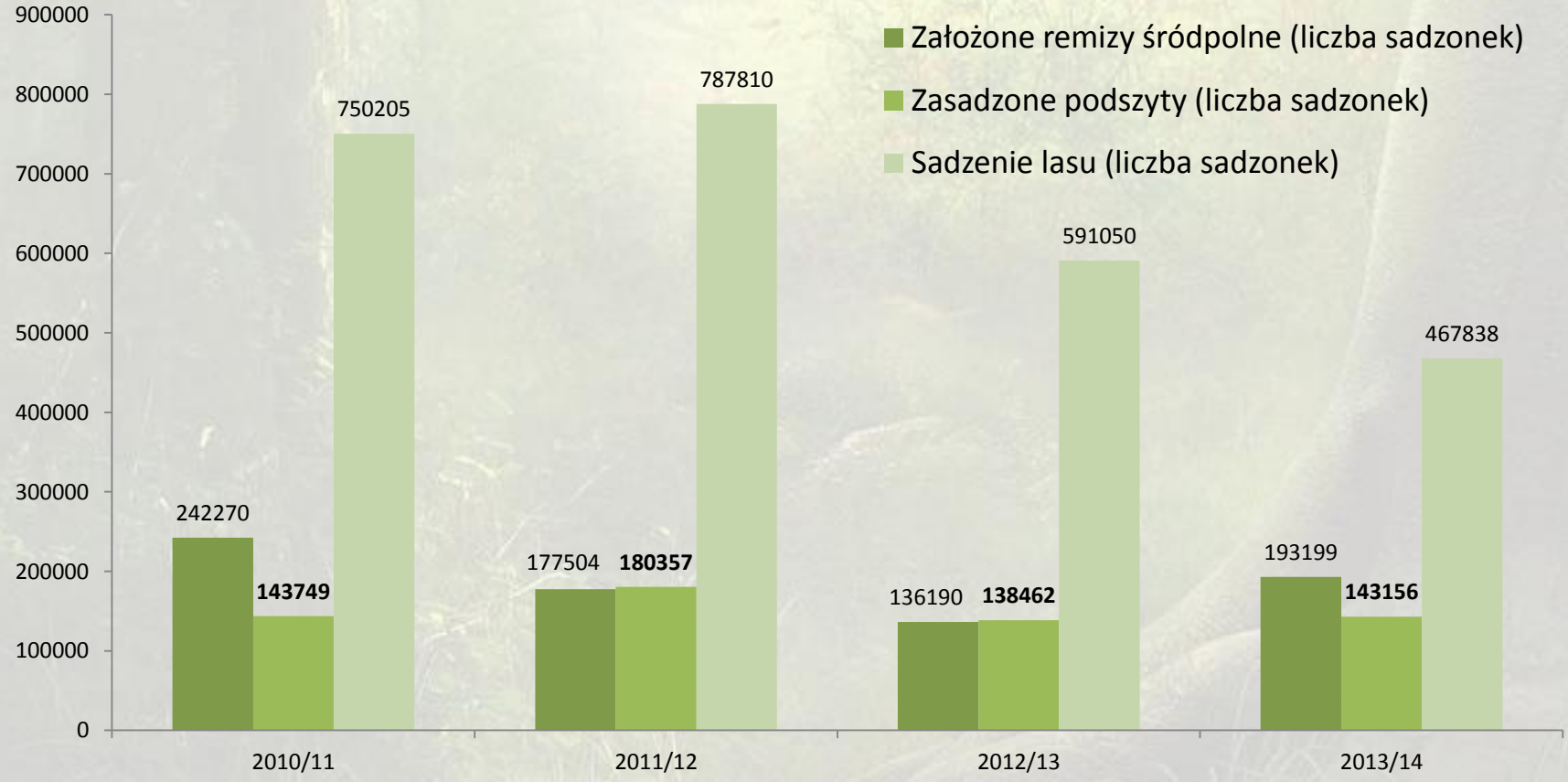

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Ochrona gatunków zagrożonych i programy reintrodukcji

Polski Związek Łowiecki przywrócił Polskiej przyrodzie bobra europejskiego i sokoła wędrownego.

PZŁ jest aktywnie zaangażowany w ratowanie głuszca i cietrzewia.

Dba o zwiększenie liczebności gatunków łownych takich jak łoś, zając i kuropatwa

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

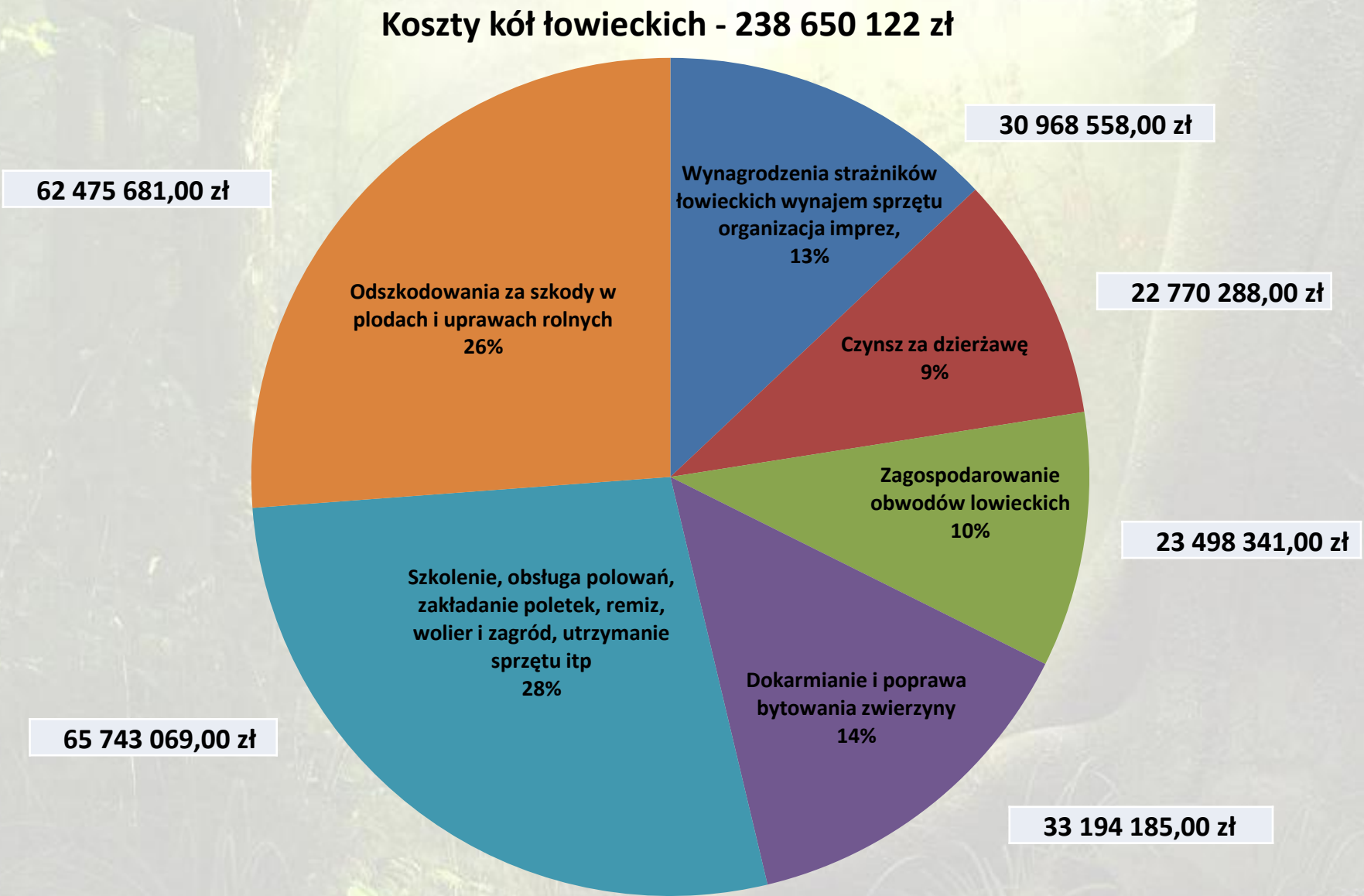

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Jednostki gospodarcze Polskiego Związku Łowieckiego

ŁOWIEC POLSKI

LOWEX

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Programy edukacji ekologicznej realizowane przez Polski Związek Łowiecki

- Programy telewizyjne „Knieja” i „Ostoja”
- Program radiowy emitowany w Programie I Polskiego Radia
- Akcja „Ożywić pola”, która służy edukacji proekologicznej młodzieży szkolnej w dziedzinie ochrony krajobrazu i różnorodności biologicznej.
- Książki edukacyjne o tematyce przyrodniczo łowieckiej przeznaczone dla uczniów klas I-III, IV-VI oraz gimnazjum

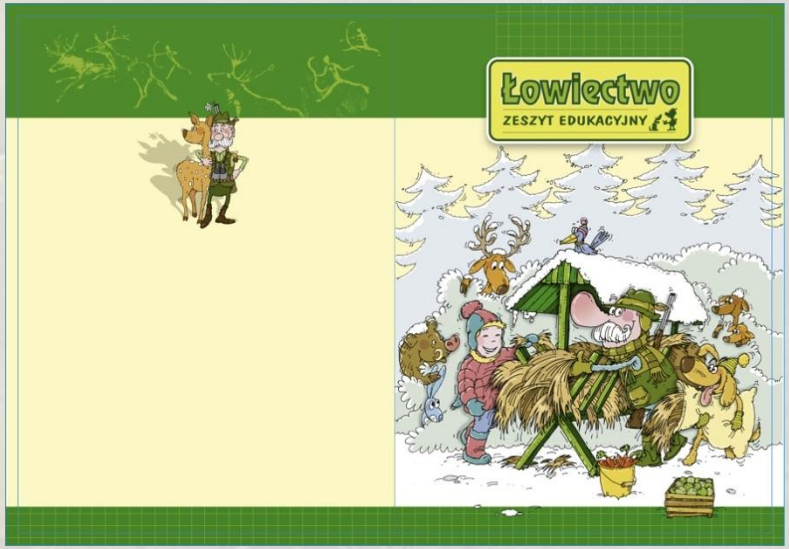

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Programy edukacji ekologicznej realizowane przez Polski Związek Łowiecki

Celem programu aktywnej edukacji ekologicznej „Ożywić pola” jest przede wszystkim edukacja ekologiczna młodzieży szkolnej, a także nauczycieli i członków Polskiego Związku Łowieckiego w dziedzinie ochrony krajobrazu i różnorodności biologicznej, ale także wzbogacanie różnorodności biologicznej na ponad połowie powierzchni naszego kraju objętej działalnością rolniczą , oraz na obrzeżach lasów w celu m.in. poprawiania warunków funkcjonowania zwierzyny drobnej.

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Czy łowiectwo jest potrzebne?

Za i przeciw łowiectwu

Sterowanie populacjami

Łowiectwo odpowiada za wymieranie gatunków

bizon → tory,

gołąb amerykański → utrata siedlisk

zebu → bydło

zając i kuropatwa → zmiana przestrzeni rolniczej, chemizacja, drapieżniki

Łowiectwo odpowiada za utrzymywanie równowagi w ekosystemach

interakcje z leśnictwem

interakcje z rolnictwem

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Łowiectwo a zabijanie zwierząt

Tacka w hipermarkecie ≠ **schabowy** = ubojnia = świnia

Karton ≠ **mleko** = krowa

Tacka w hipermarkecie ≠ **udko kurczaka** = ubojnia = kura (brojler)

Cykl produkcji brojlera 5 tyg.

5.000 kur/h = 40.000 kur/dzień = 200.000 kur/tydzień = 1.400.000 kur/rok

Roczne pozyskanie łowieckie ≈ 850.000 osobników

Ile w Polsce jest ubojni ?

Gospodarka łowiecka a bioróżnorodność

Łowiectwo jako element ochrony środowiska przyrodniczego?

- ochrona gatunków zwierząt (sokół wędrowny, bóbr itp.) ?
- odstrzał bobrów, wilków i żubrów?
- zachowanie gatunków w Afryce (trophy hunting)

Ustawa Prawo Łowieckie z dnia 13 października 1995 roku definiuje łowiectwo jako działalność godzącą interesy wielu środowisk:

Art. 1. Łowiectwo, jako element ochrony środowiska przyrodniczego, oznacza ochronę zwierząt łownych (zwierzyny) i gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii oraz zasadami racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej

Art. 11. 1. Łowiectwo jest prowadzone zgodnie z podstawowymi kierunkami użytkowania terenów rolnych, leśnych i rybackich, w warunkach stałego polepszania zwierzynie środowiska jej bytowania.